

Беседа Светог Владике Николаја Жичког

*Јеванђеље о исцељеним и
неисцељивим слепцима*

Мт. 9, 27-35; Зач. 33.

Првостворени човек живео је као и ангели од гледања у Бога; његови потомци, после греха, живели су од вере у Бога. Они којима је затворено гледање а није отворена вера, не могу се рачунати у живе, јер немају везе са Животом; чиме ће, дакле, живети?

Једно језеро, отворено према небу, прима воду са висине, пуни се и не пресушује. Једно друго језеро, затворено према небу, прима воду кроз земљу од планинских извора, пуни се и не пресушује. Но једно треће језеро, затворено према небу и одсечено од подземних сливова воде, мора се испразнити и пресушити.

Може ли се језеро без воде назвати језером? Не, него пре сухим понором.

Може ли се човек без Бога у себи назвати човеком? Не, него пре сухим гробом.

Као што је вода главна садржина језера, тако је Бог главна садржина човека. Нити је језеро без воде језеро, нити је човек без Бога човек.

Но како ће човек имати Бога у себи, ако је затворен од Бога са свих страна као сухо језеро од воде, као тамни гроб од светлости?

Бог није као камен, који је једном убачен у човека, и ту остаје и стоји мимо воље човекове. Но Бог је сила, финија и јача и од светлости и од ваздуха; сила, која пуни човека или га напушта према доброј вољи човековој и бескрајној доброту Божјој. И тако човек ни у два дана није подједнако испуњен Богом. То зависи највише од човекове отворености према Богу. Кад би човечја душа била потпуно отворена само, према Богу (а то значи у исто време затворена према свету), онда би се човек вратио у првобитно наслађивање Бога гледањем. Но како је то мучно постићи у смртној средини, у којој се душа човечја налази, то остаје само један отвор, којим човек може доћи у везу са Богом као извором живота — вера. А вера значи: прво, сећање на првобитно изгубљено гледање Бога, — сећање, које је остало записано у савести и разуму; друго, примање као истине онога што је Бог открио видовитим пророцима и светитељима, који су се удостојили гледања Истине; и треће и најважније: признање Господа Исуса Христа као Сина Божјег, као видљиво обличје невидљивог Бога (II. Кор. 4, 4). Ово треће довољно је само собом, и оно обухвата и испуњава до савршенства обоје оно прво. Ово је вера, која оживљава и спасава. Ово је највећи отвор, кроз који Бог улази у човека према мери чежње и добре воље човекове.

Зато Господ Исус често питаош болеснике и страдалнике: *верујеш ли?* Или: *верујеш ли, да ја то могу учинити?* Наиме: отвараш ли ми врата, да уђем? Вера човекова није друго него отварање врата душе и допуштење Богу, да уђе. Боже испразни мене од мене, и усели се Ти у мене! Овим речима изражава се практична суштина вере.

И данашње јеванђеље описује Један од многих случајева, где Господ куца на врата душе људске, и где људи отварају врата и пуштају Га унутра. И данашње јеванђеље описује једно од многих чудеса, која се стварају онда, када човек вером отвори себе и пусти Бога у себе. Јер Бог је чудотворац по целокупној делатности Својој. Где је Он, ту је чудо. Испред Њега се измичу сви закони, природни и људски, као сенке испред сунца, и остаје само Његова моћ, мудрост и љубав, — све предивно, преслатко и преславно.

После Гадаринског мрака, у коме су живели незнабошци и где Господ није наишао на веру код људи, чак не ни после тако великог чуда као што је исцељење два бесомучна човека, наједанпут се ређају неколики случајеви, где љубав Христову срета јака вера код људи; случајеви, где Господ куца и људи радо отварају врата своје душе; и Он чини чудеса. Где год се сусретну љубав и вера, рађа се чудо. Најпре јави се вера оних, који донесоше ослабљеног и кроз кров од куће спустише га пред чудотворног Исцелитеља.

„И видеши Исус веру њихову рече ослабљеном: не бој се, чедо, опраштају ти се греси твоји... устани, узми одар свој и иди кући својој.“

Зар ово нису речи бескрајне љубави? *И уставши отиде кући својој* Зар ово није чудо, рођено из љубави и вере? —Потом жена, која је дванаест година боловала од течења крви, дотаче се хаљине Његове говорећи у себи: *само ако се дотакнем хаљине Његове, оздравићу*. То је вера! А Исус јој рече: **„не бој се, кћери, вера твоја помогла ти је. То су речи праве љубави. И оздрави жена у тај час.“** То је чудо рођено из љубави и вере. — Па онда кнез Јаир приступи Господу ожалошћен и рече: **„кћи моја сад умре; него дођи, и ме!ни на њу руку своју, и оживеће.“** Само метни на њу руку своју и оживеће! То је вера без колебања и без сумње. А Господ дође, **ухвати је за руку, и устаде девојка**. Ухвати је за руку! Зар то није љубав Пријатеља и Лекара? И устаде девојка! Зар то није чудо, рођено из љубави и вере? После ових дивних примера сусрета људске вере и божанске љубави ево још једнога, које данашње јеванђеље објављује:

„И кад Исус одлазаше оданде за њим иђаху два слепца вичући и говорећи: смилуј се на нас, сине Давидов!“

Одакле је одлазио Господ Исус? Из куће кнеза Јаира, где је васкрсао мртву девојку. Слепци су чули да Он иде, па су пошли за Њим вичући и молећи за милост. Слично је поступио и слепи Вартимеј у Јерихону. Он је седео крај пута и просио. **„И чувши да је то Исус Назарећанин стаде викати и говорити: сине Давидов Исусе, смилуј се на мене!“** (Мк. 10, 46- 47). Тако и ова двојица. Чувши од својих вођа да то Исус Чудотворац пролази, они су заборавили и прошњу и све, и одмах кренули за Њим вичући. Гле, и то су синови Аврама, друга Божијега, који је негде гледао Бога, док ови јадници немају вида ни за гледање створења Божјих!

Но зашто слепци ословљавају Христа сином Давидовим? Зато што се такво назвање сматрало за највећу почаст у Израилу. Цар Давид је сматран узором свих царева у Израилу; и као што се сваки праведник називао сином Аврамовим, тако се и сваки праведан властелин називао сином Давидовим. А Христос је био властелин, мада не по друштвеном положају међу људима, него по истинској власти и моћи, која се из Њега разносила као свеж ваздух унаоколо. А да су Израилци имали обичај називати и

далеке потомке Давидове синовима Давидовим, види се из више места Светога писма (II. Царев, 16, 2; 18, 3; 22, 2). Вероватно је такође, да су слепци помишљали и на Господа Исуса као Месију, кад су Га назвали синим Давидовим, пошто је сав народ очекивао богоданог Месију из потомства цара Давида (II. Самуил. 7, 12-13; Пс. 89, 27; Ис. 9, 7; Лк. 1, 32). („Ко се моли телесно и нема још духовног разума сличан је слепцу, који је викао: *Сине Давидов, смилуј се на мене!* Но један други слепец, кад је прогледао и видео Господа, није Га више називао сином Давидовим но Сином Божјим" (Јов. 9, 35. 38). *Симеон Н. Богослов. Слово 56) И даће му Господ Бог престо Давида оца његова* — тако је јављао велики Архангел Пресветој Богомајци. Чак и сам Архангел служи се, дакле, уобичајеним језиком народним, називајући Давида оцем Христовим и ако Га је пре тога назвао *Сином Свевишњега*, то јест Сином Божјим (Лк. 1, 32).

Није ли и ово један страشان утук за мрачне фарисеје и књижевнике, кој и су Христа називали хулитељем Божјим и грешником? Гле, како их Господ посрамљује кроз оне, које су они сматрали горим од себе: кроз незнабошце, слепце, па чак и демоне! Јер док они у својој заслепљености од сујете нису могли видети у Христу друго до хулитеља и грешника, дотле незнабожачки капетан приписује Њему божанску моћ над болестима (Мат. 8, 5 —); и демони у Гадари називају Га Сином Божјим, па најзад ево и слепци виде Га духом као Сина Давидова. Незнабошци су, дакле, осетили у присуству Христа присуство Бога, докле затупели фарисеји и књижевници то нису могли осетити; демони су познали у Христу Сина Божјег, докле само мудри вођи народа Израилског нису Га могли познати; и најзад слепци су видели оно што они нису видели.

Докле су слепци викали за Христом, Христос се није освртао нити им се одазивао. Зашто? Прво зато, да би још више појачао њихову жеђ за Богом и веру у Њега; друго, да би многи чули вику слепца и сами се замислили над својим срцем и испитали своју веру; а треће, да покаже Своју кротост и смиреност избегавањем славе људске на тај начин, што ће ове страдалнике излечити не на друму, пред масом света, него у кући, пред неколико сведока. Каква кротост и каква мудрост! Гле, Он је најбоље знао, да *нема ништа тајно што неће бити јавно* (Лк. 4, 22); и да свако добро што се више скрива то се више објављује.

„А кад дође у кућу, приступише к њему слепци; и рече им Исус: верујете ли да могу то учинити? А они му рекоше: да, Господе.“

Толика је вера била у ових слепаца, да су они неуморно ходили за Христом без обзира на то што се Он на њих није освртао нити одговарао на њихове очајне крике. Толика је вера њихова била, да су Га тражили до у саму кућу, у коју је Он свратио; па иако је кућа била туђа и непозната, они су се усудили ући унутра. Они су осећали: сад је дошао тренутак нашега исцељења, — сад ил' никад! Они су знали, да у васцелом свету не постоји жив човек осим Христа, који им може отворити очи и повратити вид.

Верујете ли да могу то учинити? пита их Господ. Зашто их пита, кад Он зна и види њихову веру. Он — тајновидац и срцезналац? Пита их зато, да би они јавно исказали своју веру колико ради њих самих толико и ради других присутних људи. Јер јавном исповешћу вере утврђује се вера и код оних, који је исповедају и код оних, који слушају.

Да, Господе, — одговарају слепци. Прерадосни што их је Христос уопште ословио, у њих се још више распламтела вера у Њега и Његову моћ. *Да, Господе!* Они Га не називају више сином Давидовим — то им се чини и мало и заобилазно — него управо Господом. У томе и јесте њихово вероисповедање: Исус Христос је Господ, Богочовек и Спаситељ. И то је довољно. *Јер који год призове име Господње спасиће се* (Рим. 10, 13).

Вера је, дакле, ту, и у срцу и на језику. Сад треба да изађе љубав у сретање тој вери, и чудо ће се родити. А ево и љубави, која никада не доцни, да изађе вери у сретање — никада! „*Тада се Христос дохвати очију њихових и рече: по вери вашој нека вам буде! И отворише им се очи*“. Као кад се једна горећа свећа принесе другој, хладној, и ова се засветли! Пречисти Господ није се гадио нечистог тела људског и још нечисте душе људске. Јер *чистоме је све чисто* (Тит 1, 15). Он пружи Своје пречисте руке и дотаче се тамних рупа, затворених прозора, гњилих очију слепачких — и очи се отворише. Завеса се скиде, и светлост уђе у тамницу, и од тамнице створише се обасјани двори. *По вери вашој нека вам буде.* И вера се не посрами: по вери њиховој и би. О, колико високо Господ цени своја створења, и ако су сва створења дим и прашина под ногама његовим! Тражећи веру, Он тражи сарадњу људи у своме стварању. Он је могао, као што каже премудри Златоуст, једном речју учинити све болеснике на земљи здравим. Но шта би тиме учинио? Изравнао би човека са осталим бесловесним тварима, које су без слободне воље, слободног одређивања, и без највише намене. Понизио би човека на степен сунца, месеца и звезда, које морају да светле под заповести; и на степен камења, које мора да стоји и пада по заповести; и на степен воде у потоцима, и рекама, која мора да тече по заповести. А човек је словесан и разуман и он *треба* да чини оно што бесловесна твар *мора* да чини, то јест, да се савршено преда Богу и да испуњује заповести Божје. Господ наређује, ја морам да Га слушам — говори сва природа. Господ наређује, ја треба да Га слушам — говори прави човек. Човек има да бира, но не да бира између два добра, него између добра и зла. Изабере ли добро, биће Божји друг и син у царству вечности, и биће му боље него васцелој природи; изабере ли зло, биће одбачен од Бога, и биће му горе него бесловесним тварима. Таква је, дакле, воља Творца — да се човек слободно определи у овоме животу за добро или за зло. Зато Господ Исус пита људе за веру; зато их призива у сарадњу на њиховом сопственом спасењу. Врло мало захтева Господ од људи. Он само захтева добру вољу од њих, да признаду Њега за свемоћног Господа и себе за ништа. То је вера, и ту веру једино тражи Господ од људи ради добра и спасења самих људи.

„И заиреши им Исус говорећи: гледајте да нико не дозна. А они изишавши разгласише га по свој земљи оној.“

Зашто им запрети Исус, да не разгласују ово чудо? Прво зато, што Он не тражи никакве славе и хвале људске. Људска слава и хвала не може ни једну јоту додати Његовој слави. Друго зато, да би показао, да оно што чини Он чини из сажаљења и љубави према људима као мајка према својој деци, а не као волшебници и мађионичари, слуге демонске, који у срцу мрзе и презиру људе, а оно што чине, чине само зато да би их људи славили и хвалили. Треће зато, да би тиме дао пример људима, да свако добро дело чине ради Бога а не из сујете; ***да не зна левица што чини десница***

(Мт. 6, 3). А четврто и зато што Он зна, — па би желео да и људи то сазнаду — да се добро не може сакрити, што се, уосталом, одмах и показало. Јер хтели не хтели слепци морали су Га разгласити по својој земљи. Нека је језик њихов и ћутао, очи су њихове говориле. Нека су они баш и хтели прећутати, Божја сила, која све објављује, гонила их је, да говоре, и говоре. А то је Господ Исус и желео, да им покаже, наиме: и мимо ваше воље објавиће се ово дело, ма колико се ви старали, да се оно не дозна: само ви немојте желети да га објављујете по сујети својој, нити ради похвале ни себи ни Мени. Прославите Бога — то је главно.

„А кад они изиђоше, гле, доведоше к њему човека нема и бесна. И пошто изгна ђавола, проговори неми.“

Као жедни путници у пустињи што јуре ка једином пронађеном извору воде, тако и људи жедни здравља, мудрости, снаге, доброте, мира, јуре ка Господу Исусу, једином дотле невиђеном извору свих ових добара. А извор је овај прејак, те нико, ко дође да пије, не враћа се жедан. Тек што су изашли слепи, сада са отвореним очима и без вође, а уђоше вође једнога немог и бесног и приведоше Господу овога невољника. Нем и бесан! Нити има ума да склопи реч, нити језика да изговори реч. Господ га не пита за веру, јер како може бесан човек имати веру? Како ли нем исповедити веру? Али Господ види веру његових вођа, који га к Њему и приведоше. Вероватно, да је Господ имао разговор са њима слично ономе разговору са слепцима, но јеванђелист, због сличности тих разговора, тих питања и одговора, не саопштава ништа. Онима, који траже спасења, доста је поуке и путоказа и у ономе што је речено за слепе. За оне пак, који бесповратно срљају у пропаст ругајући се Спаситељу и речима о спасењу, не би било довољно ни све речи нити сва дела Господа Исуса Христа за време целог живота Му на земљи. А све то кад би се стенографски написало и описало, „*ни у сами свет, мислим, не би могле стати написане књиге*“, вели јеванђелист (Јв. 21, 25). Но ово што се написа, написа се колико, да ми верујемо у Сина Божјег и да имамо живот вечни (Јв. 20, 31). Наш јеванђелист као летимично само помиње цео овај случај у две реченице. А замислите, колики је то догађај: изагнати ђавола из бесна човека, откључати његово немило, и учинити да он мирно и паметно проговори! То је догађај већи до једнога рата, о коме се пишу многе књиге. Ратовати може свако, а изагнати ђаволе и напунити нема уста говором не може нико осим Бога. О овоме једноме чуду могле би се писати књиге, но јеванђелист га помиње само са две реченице; између осталих разлога још и зато, да покаже множину сличних чуда нај већег Чудотворца у историји и времена, као и да покаже лакоћу, с којом је Господ оваква нечувана чуда чинио.

Каже се, да Господ најпре изагна ђавола, па тек онда неми човек проговори. И ово дело показује, да Господ увек иде са површине дубоко у сами корен зла. Зли дух је био у човеку, и тај зли дух је и везао језик немом човеку. Требало је изагнати злог духа, и све његове узде и везе, којима је везивао болесника, одрешиле би се саме од себе. Зато Господ прво изгони ђавола, а потом пуни човека умном и словесном силом. Овај догађај подсећа много на ослабљенога човека, коме је Господ најпре рекао: *опраштају ти се греси*, па тек онда: *узми одар свој па иди кући својој*. Христов је најчешћи метод, да прво излечи душевну муку, па тек онда телесни недостатак. Он је могао одрешити језик немоме, а оставити ђавола у њему. Но шта би с тим било

учињено? Нашто му одрешен језик, да кроз њега ђаво говори и хули на Бога и на људе? Нашто ослободити човека мањег зла а оставити га у оковима већег? И зар не би временом ђаво опет завезао болеснику језик, и учинио га немим? О, Господе, како је све премудро и целисходно, што Ти твориш! Ми се само можемо дивити Твојој неисцрпној мудрости, и од ње се учити, да и сами све што радимо, радимо темељно и савршено.

„И дивљаше се народ говорећи: никада се тако што није видело у Израиљу. А фарисеји говораху: помоћу кнеза ђаволског изгони ђаволе.“

Док се једни диве, други се ругају. Док се једни радују добру, други се жесте против добра. Докле народ прославља Бога, дотле вођи народни мисле на ђавола. Докле простосрдачни називају Христа сином Давидовим и Господом, дотле самомудри књижевници називају Га послаником Велзевула, кнеза ђаволског! И слепи прогледаше и видеше, и глухи прочуше и чуше, и бесни се опаметише и познаше, и неми проговорише и исповедише, а мудраци овога света са одебљаним умом од земне мудрости и окамењеним срцем од сујете и зависти нити могоше видети Сина Божјег, нити Га чути, нити Га познати, нити исповедити. „Јер је премудрост овога света лудост пред Богом“ (I Кор. 3, 19).

„Никада се тако што није видело у Израиљу“, говораше народ с дивљењем. Истина, и Мојсеј и Илија и Јелисеј чинили су разна чуда, али како? Помоћу своје вере, поста и молитве с једне стране и Божје благовести с друге стране. То је Живи Бог чинио моћна дела кроз њих. Но Христос чини све Својом сопственом влашћу и силом. Разлика је између Њега и старих чудотвораца као између сунца и месеца: месец светли светлошћу, коју прима од сунца, а сунце светли својом сопственом светлошћу. Без предрасуда и проста душа народна осетила је ту огромну разлику, зато уста народа и исповедише: **никада се тако што није видело у Израиљу.** А фарисеји, истина, не одричу моћна чуда Христова — да могу они би одrekli, сакрили, потплатили лажне сведоке као при Васкрсењу Господа; али не могу да одрекну оно што се збивало на очиглед многих маса народних — они, истина, не одричу та чуда, велимо али из злобе и пакости тумаче их на свој начин. **Помоћу кнеза ђаволског изгони ђаволе.** То су они више пута рекли Господу, и више пута он им је запушио уста страшно јасним одговором (Мт. 12, 24; Мк. 3, 23—26; Лк. 11, 17 — 18). Рекао им је: „**Ако сатана сатану изгони, сам по себи поделио се: како ће, дакле, остати царство његово?**“ Заиста, тешко је колико толико свесном човеку измислити смешније, недоследније и глупље тумачење дела Христових него што су га измислили помрачени умови народних старешина и књижевника у Израиљу. Помоћу Сатане изгонити ђаволе! Није ли то исто што и рећи: помоћу оца убијати децу очеву? Или: помоћу војводе једне војске тући и уништавати војску тог истог војводе? Но није узалуд речено: завист је слепа. Може се такође рећи: завист је смешна, и: завист је глупа. Јер завист не само да окамени срце, и заслепи ум, него и заплете језик, те језик не зна шта говори; због чега све што говори језик завидљиваца испада безумно, смешно и глупо.

Господ Исус није се обзирао на ову срдиту немоћ завидљивих старешина народних, но журно је продужавао Своје дело, да спасе и сачува све оне, које Му је Отац Небески дао, **да нико од њих не погине** (Јв. 17, 12). Јер се каже на крају данашњег јеванђеља:

„И прохођаше Исус по свима градовима и селима, учећи по зборницама њиховим, и проповедајући јеванђеље о царству, и исцељујући сваку болест и сваку немоћ на људима.“ Град или село — Њему је свеједно. Он не тражи ни град ни село, — Он тражи људе. По свима градовима и селима, каже јеванђелист, да би показао ревност Христову на делу. Ревност за кућу твоју једе ме (Пс. 69, 9). За Њега је уистини један дан био као хиљаду година. Тројако је било дело Христово, као што показују речи јеванђељиста. Он је учио; Он је проповедао благовест о царству, и он је лечио сваку болест и немоћ на људима. Учио — то значи тумачио је дух стварања и старог закона. Проповедао — то значи постављао темеље Новоме стварању, Царству Божјем, Цркви светитеља. Исцељивао — то значи делима доказивао Своје учење и Своју проповед.

И све је ово Господ чинио из љубави не само према ондашњим људима, Својим савременицима — Он је савременик свега што је било, што је есте и што ће бити — него и према нама. Да би Својом светлошћу зажегао свећу у души нашој; да би Својом љубављу изашао у сусрет вери нашој, — те да би се из тога сусрета Божје љубави и наше вере родило чудо нашега спасења: исцељење нашега духовнога слепила, нашег немила и безумља, свих наших болести и немоћи.

О, Исусе Господе, Сине Бога Живога, смилуј се на нас! Да би и ми знали прославити име Твоје по свој земљи тела нашега; по свој земљи народа нашег, и по свој земљи човечанства, живог и усопшег, име Твоје и преславног и безпочетног Оца Твога са пресветим и благим и животворним Твојим Духом — Тројицу једнобитну и неразделну, сада и навек, кроза све време и сву вечност.

Амин.